

<p>Rapport 2013</p>	<p>Prosjekt «Sentrumsnære turveger med universell utforming i Telemark»</p>
<p>1. Innledning</p>	<p>Prosjektet «Sentrumsnære turveger med universell utforming» i Telemark startet i 2011 og varer ut 2015. Hovedansvarlige er Fylkesmannen i Telemark, Telemark fylkeskommune og Statens vegvesen Telemark.</p> <p>Ide og initiativ kommer fra fylkeskommunen og fylkesmannen, som i flere år har samarbeidet om universell utforming.</p> <p>Bakgrunnen for prosjektet er å øke fokus på universell utforming i hele Telemark. Dette gjorde vi ved å kontakte alle 18 kommuner og tilby utviklingsstøtte. Målet er at den oppmerksomhet universell utforming får i turvegprosjektet også gir overføringsverdi til andre arenaer i kommunene.</p> <p>Konkret har vi bedt hver kommune presentere en sentrumsnær turveg med potensiale for universell utforming. Vi har besøkt alle kommunene, kartlagt turvegene og startet en kontinuerlig dialog med hver kommune om videre utvikling av den utvalgte turvegen.</p> <p>Viktige effektmål er at vi har bidratt til å sette universell utforming på dagsorden i kommuner, frivillige organisasjoner og hos enkeltpersoner. Som resultatmål har vi bidratt til at mange turveger er kartlagt. Vi har formidlet turvegernes beliggenhet og kvaliteter gjennom en trykksak og foredrag, samt at de fleste turvegene har kommet et steg videre med planlegging og/eller opprustning.</p>
<p>2. Oppnådde resultater</p>	<p>Prosjektet vi har igangsatt på fylkesnivå har bidratt til å forsterke lokale utviklingsprosesser.</p> <p>Etter vår henvendelse våren 2012 har hver kommune valgt ut en turveg og oppnevnt en kontaktperson i prosjektet. Vi har sammen med kommunens kontaktperson, lokale rådsmedlemmer og representanter for frivillige organisasjoner gjennomført en befarings- og kartlegging av turvegen høsten 2012.</p> <p>Alle 18 turvegene er beskrevet i en eksempelsamling (trykksak), som er bredt formidlet i og utenfor Telemark.</p> <p>I 2013 fikk 12 av 18 kommuner utviklingstilskudd til sin turveg. Kommunene er forespeilet ytterligere oppfølging i form av kompetanse og gjort kjent med muligheter for økonomiske tilskudd.</p> <p>Suksessfaktorer har hittil vært at vi har klart avgrensede, konkrete mål og tiltak, samt at vi har tilbudt tjenester som har vært lite ressurskrevende å motta for kommunene. Det er også bred enighet om at dette er positive tiltak da det fremmer likestilling og angår mange mennesker.</p> <p>Hindringene for prosjektet har vært få. Men begrensede ressurser gjør at store resultater ikke kommer raskt. Dvs. begrensninger i arbeidstid vi har til rådighet og midler til utbedringer i de mange turvegene. Lokal utvikling er også avhengig av lokale initiativ og ressurser. Vi erfarer og respekterer at kommunene har forskjellig tempo og framdrift.</p>
<p>3. Gevinstrealisering</p>	<p>Prosjektet pågår fortsatt, og en oppsummering av gevinster bør gjøres etter 2015.</p> <p>Vi kan imidlertid nå halvveis i prosjektet beskrive vesentlige nytteverdier. Effektmål kan inndeles i forhold til minst tre målgrupper:</p> <p><u>1. Prosjektgruppa på fylkesnivå</u> er tverrfaglig sammensatt og representerer de tre største offentlige, fylkesomfattende aktørene. Å delta i prosjektet betyr at dets to temaer «universell utforming» og «turveger» kan ha en stor spredning og påvirke mange sammenhenger.</p>

	<p>2. <u>Prosjektdeltakerne i kommunene</u> har ulike fagbakgrunn og posisjon i kommunene. Ofte samarbeider kommunene med frivillige organisasjoner, grunneiere m.fl. Deres opplevelse av viktigheten av universell utforming styrkes, og kompetansen blir bedre.</p> <p>3. <u>Befolkningen for øvrig</u> kjenner nok foreløpig lite til prosjektet som sådan, men drar nytte av økt tilrettelegging i de fleste turvegene. Det har vært omtale i lokale media, både om jobben på fylkesnivå og om lokale enkelttiltak.</p> <p>Når det gjelder kompetansebygging er det sannsynligvis prosjektgruppa og de mest aktive kommunekontaktene som har hatt størst læringseffekt hittil. I tillegg har tillitsvalgte og saksbehandlere for eldrerådene og rådene for personer med nedsatt funksjonsevne i fylket og i alle kommunene blitt grundig orientert om prosjektet.</p> <p>Det er vanskelig å si hva som er den viktigste læringen i prosjektet. Men innsyn i hva universell utforming betyr i praksis gir mange en aha-opplevelse, som kan føre til at de tar ekstra hensyn i hverdagslige valg.</p> <p>Utvikling av sentralt beliggende turveger i kommunene kan gi samfunnsøkonomisk nytte ved at flere personer kan gå, sykle og trille mellom viktige besøksteder. Dvs. at behovet for motorisert transport i dagliglivet reduseres, og det ytre miljøet spares for belastninger. I tillegg bidrar fysisk aktivitet, friluftsliv og mosjon til bedre folkehelse, og grupper som har spesielle funksjonshemninger trenger ikke særtiltak for å bevege seg i nærmiljøet.</p> <p>Prosjektet kan ha flere overføringsverdier. Bl.a. har Sogn og Fjordane nå gjennomført tilnærmet lik kartlegging av turveger i kommunene. Dette kan lett gjøres i alle fylker etter samme mal, dersom andre har samme interesse.</p> <p>En lignende tilnærming fra fylkesnivå til kommunene bør også kunne gjøres på andre tema for å gi lokale tilbud et løft. Dette kan gjelde universell utforming på andre avgrensede felt. Men det bør også kunne være aktuelt for andre tema.</p>
<p>4. Organisering, forankring og deltakelse</p>	<p>Prosjekteiere er Telemark fylkeskommune, Fylkesmannen i Telemark og Statens vegvesen, vegavdeling Telemark. Disse utgjør prosjektgruppa og har invitert alle 18 kommunene i fylket til et samarbeid.</p> <p>Fylkesmannen har prosjektlederansvaret. Folkehelserådgiveren har dette som en av mange arbeidsoppgaver.</p> <p>Prosjektgruppa er sterkt tverrfaglig og består av representanter for kultur/idrett, friluftsliv, kulturminnevern, folkehelse, areal- og transportplanlegging, stedsutvikling og veg/trafikk. I tillegg er det fylkeskommunale eldrerådet og rådet for personer med nedsatt funksjonsevne representert.</p> <p>I kommunene jobber kontaktpersonene i ulike avdelinger og har forskjellig fagstillinger. Disse er pt. representert slik: - planavdeling (6), folkehelse (4), kultur/idrett (5), teknisk (2) og næring (1).</p>
<p>5. Økonomi</p>	<p>Miljøverndepartementet (MD) er hovedsponsor til prosjektet. Tilskudd er hittil gitt i 2011-13. Midlene fra MD er delvis gitt spesifikt til prosjektet og delvis til utviklingsarbeid innen K1 i Telemark. De tre prosjekteierne har også brukt egne midler til lønn og administrasjon.</p> <p>Spesifikke tilskudd fra MD til turvegprosjektet har vært slik: 2011: 100.000kr 2013: 300.000kr</p> <p>Tilskudd fra MD til generelt utviklingsarbeid med universell utforming (K1): 2011: 70.000kr 2012: 150.000kr 2013: 125.000kr</p>

	<p>Sum tilskudd fra MD i 2011-2013: 400.000kr + 345.000kr = 745.000kr</p> <p>Når det gjelder søknaden for 2013 er midlene fra MD (300.000kr + del av 125.000kr + restmidler fra 2012) benyttet slik:</p> <p>Tilskudd 12 turveger i 12 kommuner: 396.000kr Trykking av eksempelsamling: 64.000kr Konsulent til kartlegging: 12.500kr Samling med kommunene..... 8.000kr</p> <p style="text-align: right;">Sum: 480.500kr</p> <p>I tillegg kommer lønn til prosjektleder (liten brøk av fast stilling hos fylkesmannen), reiseutgifter, administrasjon, rekvisita og arbeid utført av prosjektgruppa.</p>
6. Prosess	<p>Som hjelpemidler i kartleggingen av turvegene har vi bl.a. benyttet Håndbok 278 til Statens vegvesen, Norsk Standard for universell utforming av opparbeidete uteområder (NS 11005:2011) og Regjeringens handlingsplan for universell utforming og tilgjengelighet 2009-13.</p> <p>Vi leide inn et konsulentfirma (landskapsarkitekter) som gjennomførte befaringer og intervjuer i hver kommune, samt fotograferte og skrev turvegomtalen i eksempelsamlingen (trykksaken).</p> <p>Prosjektgruppa med prosjektleder sto for denne bestillingen og hadde jobben som hovedredaktør og forfattere av flere sider med faglig og organisatorisk innhold i trykksaken.</p> <p>Proessen med kommunene er ikke evaluert systematisk ennå, siden prosjektet fortsetter ut 2015. Men foreløpige tilbakemeldinger er positive. Hovedargumentene her er at det er et samarbeidsprosjekt med mange innfallsvinkler og mange deleiere, at det er praktisk rettet, at resultater og nytteverdi kommer fort, og at det gir læringseffekt som kan overføres andre områder.</p> <p>Vi viser for øvrig til trykksaken «Sentrumsnære turveger – Universell utforming i Telemark», eksempelsamling pr 21.03.13 (48 sider A4).</p>
7. Eventuelle endringer	<p>Framdriften i prosjektet har vært omtrent som planlagt. Den andre fagsamlingen med kommunenes kontaktpersoner skulle vært avholdt 31.10.13, men ble avlyst pga liten påmelding i en periode med mange andre arrangement og gjøremål. Prosjektleder har imidlertid hatt en tett oppfølging med kommunene via e-mail.</p>
8. Foto	<p>Det er mange bilder fra de ulike turvegene i trykksaken «Sentrumsnære turveger -Universell utforming i Telemark», eksempelsamling 21.03.2013. I tillegg vedlegges noen enkeltbilder.</p>
9. Nøkkelord	<p>Se skjema under.</p>

Sett kryss i de rutene nedenfor som er relevante for ditt prosjekt.

Fagområder		
Planprosesser		
	Planstrategi	<input type="checkbox"/>
	Kommuneplanlegging	<input checked="" type="checkbox"/>
	Samfunnsdelen	<input type="checkbox"/>
	Arealdelen	<input type="checkbox"/>
	Reguleringsplan	<input type="checkbox"/>
Transportsystemet		
	Kollektivtransport	<input type="checkbox"/>
	Knutepunkt	<input type="checkbox"/>
	Holdeplasser	<input type="checkbox"/>
	Gang-/sykkelveger	<input checked="" type="checkbox"/>
	Transportmidler	<input type="checkbox"/>
	Billettssystemer	<input type="checkbox"/>
	Ferge - buss	<input type="checkbox"/>
Friluftsområder		
	Badeplass	<input type="checkbox"/>
	Brygge	<input type="checkbox"/>
	Fiskeplass	<input type="checkbox"/>
	Rasteplass	<input type="checkbox"/>
	Turstier/turveger	<input checked="" type="checkbox"/>
	Adkomst	<input type="checkbox"/>
	Informasjon	<input type="checkbox"/>
	Naturverdier	<input type="checkbox"/>
	Naturhensyn	<input type="checkbox"/>
Kulturminner		
	Kulturminneverdier	<input type="checkbox"/>
	Kulturminnehensyn	<input type="checkbox"/>
	Formidling	<input type="checkbox"/>
	Informasjon	<input type="checkbox"/>
	Adkomst	<input type="checkbox"/>
Publikumsbygg		
	Byggesak	<input type="checkbox"/>
	Nybygg	<input type="checkbox"/>
	Rehabilitering/opprusting	<input type="checkbox"/>
	Boliger	<input type="checkbox"/>
	Skolebygg	<input type="checkbox"/>
	Kirkebygg	<input type="checkbox"/>
	Barnehage	<input type="checkbox"/>
	Service-bygg	<input type="checkbox"/>
Uteområder		
	Park	<input checked="" type="checkbox"/>
	Lekeplass	<input type="checkbox"/>
	Torg	<input type="checkbox"/>
	Gågate	<input checked="" type="checkbox"/>
Eiendomsforvaltning		
	Opprusting	<input checked="" type="checkbox"/>
	Drift	<input type="checkbox"/>
	Vedlikehold	<input type="checkbox"/>

IKT		
	IKT-standard	<input type="checkbox"/>
	IKT-verktøy	<input type="checkbox"/>
	Formidling til målgruppene	<input type="checkbox"/>
Innkjøp		
	Innkjøpsrutiner	<input type="checkbox"/>
	Innkjøpssamarbeid	<input type="checkbox"/>
Sektorovergripende		
	Folkehelse	<input checked="" type="checkbox"/>
	Sentrumsutvikling	<input checked="" type="checkbox"/>
	Reiseliv	<input type="checkbox"/>
Arbeidsmetoder		
Forankring		
	Politisk forankring	<input type="checkbox"/>
	Administrativ forankring	<input type="checkbox"/>
	Planforankring	<input checked="" type="checkbox"/>
	Økonomiplan/budsjett	<input type="checkbox"/>
Kompetansebygging		
	Informasjon	<input type="checkbox"/>
	Veiledning	<input checked="" type="checkbox"/>
	Kurs	<input type="checkbox"/>
Kartlegging		
	Verktøy	<input type="checkbox"/>
Medvirkning		
	Av råd, brukerorg., frivillige org.	<input checked="" type="checkbox"/>
Samarbeid internt og eksternt		
	Tverretatlig	<input checked="" type="checkbox"/>
	Regionale og statlige myndigheter/faginstanser	<input checked="" type="checkbox"/>
	Næringslivet	<input type="checkbox"/>
Organisering		
	Prosjektorganisering	<input checked="" type="checkbox"/>
	Linjeorganisering	<input type="checkbox"/>
	Kommunikasjon	<input type="checkbox"/>
Evaluering/læring		
	Tilsyn/kontroll	<input type="checkbox"/>
	Tilbakemelding fra målgruppene	<input type="checkbox"/>
	Erfaringer og læring i organisasjonen	<input checked="" type="checkbox"/>
Roller		
Samfunnsutvikling		
	Universell utforming	<input checked="" type="checkbox"/>
	Næringsutvikling	<input type="checkbox"/>
	Boligutvikling	<input type="checkbox"/>
	Nærmiljø	<input checked="" type="checkbox"/>
	Lokalsamfunnsutvikling	<input checked="" type="checkbox"/>
	Inkludering	<input type="checkbox"/>
	Trygghet	<input type="checkbox"/>
	Service	<input type="checkbox"/>

Myndighetsutøvelse		
	Lovverk	<input type="checkbox"/>
	Tilskudd	<input checked="" type="checkbox"/>
Tjenesteyting		
	Barnehage/skole	<input type="checkbox"/>
	Helse/omsorg	<input type="checkbox"/>
	Kultur/idrett	<input type="checkbox"/>
	Informasjon	<input type="checkbox"/>
	Kollektivtrafikk	<input type="checkbox"/>
	Tilgjengelighet	<input checked="" type="checkbox"/>
Universell utforming		
	Avvisningskant	<input type="checkbox"/>
	Bygg for alle	<input type="checkbox"/>
	Design for alle	<input type="checkbox"/>
	Hvileplan	<input type="checkbox"/>
	Håndlist	<input type="checkbox"/>
	Kontraster	<input type="checkbox"/>
	Kontrastmerking	<input type="checkbox"/>
	Ledegjerde	<input type="checkbox"/>
	Ledelinje	<input checked="" type="checkbox"/>
	Livsløpsbolig	<input type="checkbox"/>
	Livsløpsstandard	<input type="checkbox"/>
	Lydfyr	<input type="checkbox"/>
	Lyssetting	<input type="checkbox"/>
	Løfteplattform	<input type="checkbox"/>
	Nivåmerking	<input type="checkbox"/>
	Nivåsprang	<input checked="" type="checkbox"/>
	Omsorgsstandard	<input type="checkbox"/>
	Overflate	<input checked="" type="checkbox"/>
	Publikumsbygg	<input type="checkbox"/>
	Relieffskrift	<input type="checkbox"/>
	Rullator	<input checked="" type="checkbox"/>
	Rullestol	<input checked="" type="checkbox"/>
	Smarthus	<input type="checkbox"/>
	Smarthusteknologi	<input type="checkbox"/>
	Snusirkel	<input type="checkbox"/>
	Taktil merking	<input type="checkbox"/>
	Trappeheis	<input type="checkbox"/>
(Sett gjerne inn flere/egne nøkkelord nedenfor)		
		<input type="checkbox"/>
		<input type="checkbox"/>
		<input type="checkbox"/>
		<input type="checkbox"/>
		<input type="checkbox"/>
		<input type="checkbox"/>
		<input type="checkbox"/>
		<input type="checkbox"/>
		<input type="checkbox"/>
		<input type="checkbox"/>
		<input type="checkbox"/>

